

dari Spiritum sanctum, ac proinde frustra Episcopus dicere: Accipe Spiritum sanctum; aut per eam non imprimi characterem, vel eum qui semel Sacerdos fuit, laicum rursus fieri posse, anathema sit.

337. Q. 2. *Quot sunt obligationes Ordinatorum?*

R. Multæ sunt obligationes ordinatorum: aliæ quidem sunt omnibus Clericis communes (de quibus in Tractatu *De Obligationibus*); aliæ iis sunt maxime propriæ, qui in Sacris ordinantur: et sunt tum obligatio divinum Officium recitandi (de quo in Tractatu *De Religione*); tum obligatio cælibatum perpetuo servandi.

Art. unicus. — De Cælibatu ecclesiastico¹.

338. Q. 1. *Quosnam obstringit lex cælibatus?*

R. In *Ecclesia latina* omnes Clerici, ab Episcopatu ad Subdiaconatum inclusive, tenentur sub gravissimo præcepto servare perpetuam continentiam, ita ut nec licite uti possint matrimonio contracto ante sacram Ordinationem, nec licite nec valide postea illud contrahere. Constat ex pluribus juris canonici capitibus². Unde Episcopus promovendos ad Subdiaconatum sic alloquitur ipso Ordinationis actu, uti videre est in Pontificali R.: *Filii dilectissimi ad sacrum Subdiaconatus Ordinem promovendi, iterum atque iterum considerare debetis attente, quod onus ultro appetitis; hactenus enim liberi estis, licetque vobis pro arbitrio ad sæcularia vota transire. Quod si hunc Ordinem susceperitis, amplius non licebit a proposito resilire: sed Deo, cui servire regnare est, perpetuo famulari: et castitatem, illo adjuvante, servare oportebit: atque in Ecclesiæ ministerio semper esse mancipatos. Proinde dum tempus est, cogitate; et si in sancto proposito perseve-*

tur potestates: id est ex institutione Christi imprimitur iis Ordinibus, qui sunt Sacramenta; ex institutione Ecclesiæ iis, qui Sacramenta non sunt. Unde nullus ipsorum iterari debet.

¹ V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VII, nn. 806 et seqq. Et *Opera dogmatica*, sess. xxiii. It. *Selva di materie predicabili ed istruttive per dare gli esercizi ai Preti*, istr. III.

² *Signanter*, c. 1, dist. xxviii, et c. unicus. *De voto* in 6.

rare placet, in nomine Domini huc accedite. — Hinc Tridentinum expresse declarat, nullum matrimonium initum ab iis, qui in sacris Ordinibus sunt constituti: *Si quis dixerit Clericos in sacris Ordinibus constitutos, vel Regulares castitatem solemniter professos posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse, non obstante lege ecclesiastica vel voto, anathema sit*¹.

Diximus in *Ecclesia latina*: nam quoad Græcos disciplina diversa est; etenim vel agitur de Græcis et Albanensibus in Italia eique adjacentibus Insulis degentibus, vel de Coptis, ceterisque Orientalibus. — Si 1, Benedictus XIV Const. *Etsi Pastoralis* non prohibet quidem, ut Subdiaconi, Diaconi et Presbyteri uxores retineant, quas antea duxerunt (si tamen virgines, non viduas nec corruptas duxerint); sed nullum irritumque declarat eorum matrimonium post sacros Ordines contractum. Et qui nihilominus contrahere præsumperit, remanet excommunicatus, ab Ordine deponendus est, et ab illegitima uxore separandus. — Si 2, idem Pontifex Const. *Eo quamvis* permittit quidem uxorem retinere, quæ ante Ordinationem ducta fuerit. Quid autem sit sentiendum de illorum matrimonio postea inito, Benedictus XIV reservat utique apostolicæ Sedi illud approbare; cum aliunde graviter vetitum sit. Verum an non tantum illicitum, sed etiam irritum dicendum sit, noluit definire, quamvis Tribunalia Almæ Urbis opinioni eorum adhæreant, qui illa matrimonia nulla existimant.

Ceterum etiam apud ipsos Græcos Episcopis non solum contrahere, sed et propria uxore uti post Ordinationem, gravissime vetitum est: ita ex disciplina Synodi Constantinopolitanæ in Trullo anno 692, quæ quidem nunc viget vel apud ipsos Græcos catholicos.

¹ Sess. xxiv, can. ix. Clerici autem in Sacris matrimonium contrahentes, seu attentantes, præter matrimonii nullitatem, excommunicationem, et irregularitatem ipso facto incurrunt, ex cap. ii *Qui Clerici*, et *Clem. unicus*. de cons. et affin., a qua tamen irregularitate Episcopus post penitentiam dispensare valet, dummodo, ut adnotat Barbosa, cum unica, eaque virgine, contraxerint; si namque cum vidua aut corrupta, vel binas inierint nuptias, tunc alia ex arguit irregularitas ex defectu Sacramenti dicta, a qua Episcopus dispensare nequit.

339. Q. 2. *Quid si quis promoveretur ad Ordines sacros vel invincibiliter ignorans castitatis obligationem iisdem adnexam? Vel expresse nolens obligationem ipsam vovere? Vel si esset metu gravi perductus, sed cum animo se ordinandi? Vel tandem si esset in ipsa infantili ætate ordinatus?*

R. In primo casu dicimus cum communi, eum ad castitatem adhuc teneri vel ex vi voti impliciti juxta S. Thomam, qui ait: *Etiamsi quis verbotenus (votum) non emittat, ex hoc ipso tamen quod Ordinem suscipit, secundum ritum occidentalis Ecclesiæ, intelligitur emisisse*¹; vel teneri ex præcepto Ecclesiæ, maxime si intenderet (ut supponi debet) Ordinem suscipere cum obligatione, qua generatim suscipitur ab aliis².

In secundo casu est probabilius, eundem teneri ad castitatem, non quidem ex voto; sed ex præcepto Ecclesiæ, quæ ex Religionis motivo vult omnes esse omnino obstrictos, qui scienter Ordinem suscipiunt, cui quidem continentia adnexa est. Unde si iste peccaret contra castitatem, adhuc sacrilegium committeret; quia etsi non teneretur ad castitatem ex voto, teneretur tamen ex præcepto Ecclesiæ, quæ ex Religionis motivo (ob reverentiam nempe Ordinis sacri) eum, deficiente voto adstringit. Ipse autem semper teneretur ad emittendum votum cum præceptum sit.

In tertio casu, si gravis ille metus ex justa causa infligatur, v. g., si Episcopus ob inopiam ministrorum quempiam metu gravi adstringeret ad Ordinationem, probabilius videtur sic ordinatum obligatione castitatis ligari; quia in tali casu ipse esset irrationabiliter invitus: nec talis metus tolleretur omnino voluntarium, ac multo minus votum irritaret. Quod si gravis ille metus sit incussus ex causa injusta, quamvis probabilius sit non teneri ad votum sic ordinatum, quia votum ex quo provenit castitatis obligatio, metu gravi extortum est nullum saltem de jure positivo³; in praxi tamen consul-

¹ Suppl. q. 35, a. 5.

² Excipiunt aliqui, si hæc ignorantia sit positiva, ut si quis Sacris initiator ratur sibi propria uxore uti licere, quia Græcos novit illa uti.

³ C. *Prælatorum*, etc., c. cum dilectus de his, qui vi, metuque, etc.

tum fuit, ut Clericus taliter ordinatus petat dispensationem, quam S. Congregatio Concilii jam alias elargita est, ubi solide metus ille probari valeat.

Tandem in quarto casu, qui ordinatur infans neque tenetur ad castitatem neque ad alia onera, nisi post 16um ætatis annum Ordinationem ratam habuerit, uti docet Benedictus XIV Constitutione *Eo quumvis*. Et merito; ad rem enim valde arduam ac perpetuam suscipiendam requiritur maturitas et quidem perfecta: et electio status a cujusque libertate pendet: et Altissimo nostra, non aliena vota reddere tenemur⁴.

340 Q. 3. *An obligatio cælibatus sit de jure divino?*

R. Negative: si enim hæc lex esset de jure divino, non variaret circa illam latina a græca Ecclesia; si quidem jus divinum non variat pro diversitate locorum. Est ergo de ordinatione Ecclesiæ; utrum autem illa obligatio sit immediate ab Ecclesiæ præcepto, vel immediate a voto de præcepto Ecclesiæ emittendo, Tridentinum utrumque referi, sed non definivit. Sunt porro qui merito probabiliter docent, quod ordinati in Sacris non ex voto, sed ex sola Ecclesiæ Ordinatione ad castitatem tenentur; tum quia nulla fit voti mentio; tum quia ad hoc præceptum Ecclesiæ satis est. Verum probabilius et communius alii hanc obligationem cum D. Thoma reputant immediate ex voto, quod in ipso facto Ordinationis emittitur juxta Ecclesiæ mentem, idque expresse habetur in jure⁵. Et hoc votum Bonifacius VIII solemne esse declaravit⁶.

Cælibatus autem inimici sunt hæretici, increduli et pseudopolitici. Contendunt primi cælibatum adversari Scripturæ auctoritati, antiquitati Ecclesiasticæ, et ministerio sacro. Volunt secundi eundem a jure ipso naturali improbari prorsus atque repelli. Tradunt tertii bono Reipublicæ et Societatis omnino nocere⁴.

⁴ Quæ quidem ratio probat ex Salmanticensibus id quoque obtinere in casu, quo quis post usum rationis ordinetur, sed ante adeptam pubertatem.

⁵ C. *Cum olim* de Clericis conf.

⁶ *De voto redempt.*, in 6. — V. Liguori, *Op. Mor.*, l. VI, n. 807.

⁴ V. Zaccaria, *Storia polemica del celibato sacro*. Horum porro doctrinas

341. Q. 4. *An cælibatus Scripturæ antiquitati, atque ministerio sacro adversetur?*

R. Cælibatus nedum Scripturæ, antiquitati et sacro ministerio adversetur, imo cum iisdem maxime convenit. — *Primo*: illa lex censi debet scripturæ et antiquitati maxime congruere, quæ fundatur in exemplo Apostolorum: in consuetudine ab ipsis Apostolorum temporibus fere universaliter recepta, in antiquissimis sanctionibus Conciliorum atque Pontificum. Atqui talis est hæc lex cælibatus: de Apostolis sic aperte loquitur Hieronimus: *Christus virgo, virgo Maria, utriusque sexus virginitatis dedicavere principia; Apostoli vel virgines vel post nuptias continentes*¹. — De universali consuetudine dubitari non potest; licet enim nondum certa et declarata lege cælibatus fuisset Clericis impositus; ab Apostolis tamen obtinuit, ut Clerici, si ante Ordinationem habebant uxores, postea ab iisdem prorsus sese abstinerent. Testes sunt pro Ecclesiis orientalibus Origenes, Hieronymus, Eusebius et Epiphanius; pro Ecclesia latina volunt eruditi, S. Petrum continentiam legi cito subjecisse omnes Episcopos, Presbyteros atque Diaconos, ita ut nullum fas sit invenire exemplum Episcopi, Presbyteri aut Diaconi, qui impune continentiam violaverit. — Tandem antiquissimæ sanctiones Conciliorum atque Pontificum adstipulantur; *Concilio*, uti est Eliberitanum, Taurinense et Carthaginense II, celebrata sæculo IV. *Pontificum*, ut sunt Siricius qui sæculo IV, Innocentius I et Leo M. qui floruerunt sæculo V: qui omnes illam memorant legem; nec tamen innuunt, se de novo eandem condere, sed ab Apostolica sanctione profectam urgere et instaurare².

Secundo: Cælibatus Ecclesiasticus ministerio sacro maxime conve-

Pius Pp. IX in sua Encyclica: *Qui pluribus*, 9 novembr., anno 1846, *conspirationis fedissimæ* nomine jure merito noncupavit iniquens: *Huc* (neque in Fidei et Ecclesiæ destructionem) *spectat fedissima contra sacrum Clericorum cælibatum conspiratio, quæ a nonnullis etiam, proh dolor! ecclesiasticis viris fovetur, qui propriæ dignitatis misere obliti se voluptatum blanditiis et illecebris vinci et deluri patiuntur*. Quæ autem hic disputantur de cælibatu, excerpta sunt fere ex toto ex eruditissimo Opere cujus in dies editiones Romæ, Taurini, Mediolani ac Parisiis videre est, sub titulo: *Prælectiones Theologiæ, quas in collegio Romano S. J. habebat Joann. Perrone e S. J.*: tract. *De Ordine*, cap. v, *De cælibatu eel.*

¹ Ep. XLVIII, *Ad Pammachium*.

² Paulatim vero ab Ecclesia latina pervenit etiam ad orientalem, ut videre est penes Christianum Lupum (diss. *De latinorum Episcop. et Clericorum continentia*). Licet solus postea remanserit Episcopatus, ad quem promovenitur cælibes vel continentes, ut plurimum ex Monachorum cœtu electi; reliquis autem Clericis majoribus integrum fuerit uxores ante Ordinationem ductas tenere. — V. Rohrbacher, *Histoire universelle de l'Eglise*, lib. I.

nit. Lex illa ita se habet, quæ præfert specialem vitæ sanctitatem; quæ officii divinis rite obeundis maxime conducit; quæ magis removet impedimenta quæ cum vitæ clericalis instituto nequeunt sociari. Atqui talis est lex cælibatus: — 1. *specialem vitæ sanctitatem præfert*; de hoc nemo poterit dubitare, ubi vix laudes eximias perspiciat, quibus in SS. Litteris Christus et Apostoli castitatem ad cælum usque extulerunt atque statum virginitatis præ statu matrimonii celebrarunt¹; — 2. *officiis divinis rite obeundis maxime conducit*; hæc enim sunt præcipua militiæ clericalis officia: Sacrificium offerre, orare, præesse, docere, Sacramenta ministrare, infirmorum et pauperum curam gerere. Quæ postulant virum alienis curis minime distractum, ita ut facile esse possit omnium consiliarius, judex, pater, imo omnium quasi famulus atque minister. Jam vero quis neget ad hæc munia præstanda valde magis cælibatum conducere, quam matrimonium? Id plane innuit Apostolus: *Qui cum uxore est, sollicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, et divisus est*²; — 3. *per cælibatum magis removen- tur impedimenta, quæ cum vita clericali nequeunt consociari*. Nonne conjugatus æconomicis et domesticis innumeris prope curis indesinenter obstringitur? nonne et conjugis et liberorum sustentationi consulere debet? horum educationi et futuræ sorti prospicere? et alia præstare hujus generis sine fine, quæ animum occupant diu noctuque? Non ergo Clerici hæc possent implere sine gravi ministerii sacri detrimento. Quid si Parœciæ præsent in vicis aut pagis, quæ vix præbeant victui proprio necessaria? si velint pauperes sustentare? si morbo contagioso laborantes invisere? si ad barbaras gentes lucem fidei afferre? Hoc patet quotidie exemplo tum græcorum presbyterorum, tum anglicanorum et protestantium ministrorum, qui vix dominica die ministerio incumbunt, dum reliquam hebdomadis partem negotiis impendunt et familiæ. Toti sunt uxori et filiis alendis, instituendis ac ditandis; proventus non in pauperes, sed in rem domesticam convertunt³. Si lues aut contagiosus morbus grassetur, fugiunt. Si apud exteras regiones Missiones suscipiunt, mercatores agunt, ac stipendia ingentia a Biblica societate uti mercenarii percipiunt; ac interea, si molestias exci-

¹ V. De Virginitate, appendix, *De Restitutione*, t. III.

² I Cor. VII.

³ Ut recens præbeamus exemplum, ut quid Hibernia maxima penuria continuo laborat, cum tamen illius regni Episcopi ditissimi sint, nisi quia uxorati pro familia divitias congerunt? Non suspectæ Anglicanæ ephemerides hisce ipsis diebus enarrant, undecim Hiberniæ Episcopos in morte propriis familiis reliquisse summam libellarum 51,575,000 (*Loyal-national-Repeal-Association*, 1849). — V. Margotti, *Roma e Londra, confronti*, c. IX.

pias, quas operariis catholicis creant, otio diffuunt, contemptumque sibi conciliant.

342. Sed dices 1 : Deus imperavit omnibus matrimonium dicens : *Crescite et multiplicamini et replete terram*¹. Hinc Apostolus constituit, ut Episcopus sit *unius uxoris vir; et junctus nubant*². — R. Ad 1 : Verba *crescite et multiplicamini* continent benedictionem et fecunditatem, quam Deus contulit in creatione humani generis; non vero nuptiarum præceptum. Etiam piscibus maris dictum est ibi : *Crescite et multiplicamini et replete aquas maris*; sed nemo hæc interpretatur de nuptiarum præcepto piscibus imposito. Sed esto præceptum importent : ad omne tempus et singulos homines pertinere haud poterit demonstrari. Imo contrarium colligitur ex verbis : *Et replete terram*, quæ satis exprimit tale præceptum non respicere, nisi primordia, vel restorationem generis humani : quod cessare debuit post sufficientem propagationem. Secus Christus et Apostoli non dedissent consilium continentia. — Ad 2 : Episcopus debet esse *unius uxoris vir*, id est non bigamus. Hoc sensu intelligi debent Apostoli verba; alioquin nec Apostolus ipse fuisset idoneus ad Episcopatum, qui scribit nullam sibi uxorem fuisse³. Neque etiam concludunt verba : *Volo juniores nubere*; ibi Apostolus loquitur de viduis junioribus et fornicariis, quas declarat, se malle matrimonio iterum jungi, quam incontinenter vivere.

343. Dices 2 : *Ex historia Ecclesiastica certum est, Apostolos et uxores retinuisse, et secum eas circumduxisse. Nemo ignorat historiam Paphnutii in Concilio Nicæno : cum ibi ageretur de lege cælibatus inducenda, obstiterit Episcopus sanctissimus, et in ejus sententiam concesserunt Concilii Patres. Nemo ignorat in Ecclesia orientali post Synodum Trullanam, id est ab antiquis sæculis, solos Episcopos continentia obstringi; Presbyteris vero et Diaconis fas semper fuisse uxores ante Ordinationem ductas retinere.*

R. Ad 1 : falsum est Apostolos secum tenuisse uxores suas; ait enim D. Petrus nomine omnium : *Ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te*⁴. Fœminæ autem, de quibus in objectione fit sermo, non erant uxores; sed piæ quædam quasi famule, quæ juxta morem Hebræorum sacros operarios comitabantur, ut ipsis ministrarent, prout de Christo ipso constat⁵. — Ad 2 : in Nicæno propositum fuerat disciplinam Ecclesie latinæ extendere ad Ecclesiam universalem. Paphnutius restitit quoad illos, qui matrimonio juncti ad Presbyteratum et Diaconatum jam ascendissent. Quoad reliquos vero, qui cælibes sacris essent

¹ Gen. ii. — ² I Tim. iii et v.

³ I Cor. vii. — ⁴ Matth. xix. — ⁵ Matth. xxvii.

Ordinibus initiati, censuit antiquam Ecclesie traditionem esse servandam de nuptiis nunquam ineundis¹. — Ad 3 : verum est quod dicitur de Ecclesia orientali, exceptis Diocesisibus non paucis, ubi Episcopi legem Ecclesie latinæ tulerunt; sed Trullana Synodus contra majorum instituta egit et a puriori disciplina aberravit².

344. Dices 3 : *Nulli debet vetari quod Dominus liberum reliquit : atqui tale est conjugium. Adde, Sacerdotes mosaicos fuisse uxoratos : et tamen rite officia sua adimplebant. Idem de Ministris protestantibus affirmandum.*

R. Ad 1 : hæc difficultas primum a Calvino proposita fuit; sed a Calvino ex postulamus : nonne Dominus liberam unicuique reliquit venerationem, aleam et mercaturam? et tamen ipsemet plurimum commendat Ecclesie decreta, quæ Clericis illa interdicit. Videlicet Ecclesia facultatem habet condendi leges, quas jure putat in bonum fidelium spirituale esse evasuras. Adde Ecclesiam non absolute nuptias hominibus vetare; sed tantum in iis circumstantiis quibus velit quis ad SS. Ordines ascendere. — Ad 2 : quædam Sacerdotes mosaicos peculiare illius populi circumstantie ex postulabant, ut cælibes non essent; Deus enim constituerat Sacerdotium hæreditarium; et aliis modis propterea consulerat tum Sacerdotum tum populi utilitati. Causæ autem istæ prorsus cessarunt in Religione christiana, quæ aliunde perfectionem longe majorem sibi requirit. Adde : quoties ipsi veteris Legis Sacerdotes ministerio lungebantur, toties continentis esse debebant, et separari a consortio suarum uxorum. Quid ergo de Sacerdotibus novæ Legis, qui jugiter suo ministerio præsto sint oportet? — Ad 3 : nulla potest comparatio institui inter officia Ministrorum Protestantium et Catholicorum; illis enim, ut plurimum, nullum aliud onus incumbit, quam semel in hebdomada verba facere ad populum; nullam fere in eundem auctoritatem exercent, ideo ipsorum parum interest, si eis non habeatur tanta observantia. Sed Sacerdotes catholici tenentur quotidie Officium persolvere, Sacramenta ministrare, Confessiones

¹ Ceterum licet in dicto Concilio continentia perfecta non fuerit sancita; certum tamen est complures ex illis Episcopis reduces ad proprias Dioceses edixisse, ut omnes Clerici majoribus initiati vitam continentem agerent : sic S. Eustatius in Patriarchatu antiocheno : S. Alexander in Alexandrino et alii. Quanquam non est omitendum hanc historiam Paphnutii ab eruditis non paucis omnino rejici uti fabellam a Socrate conflictam, cujus deinde fidem secuti sunt Sozomenus et Nicephorus.

² V. Tassoni, *La Religione dimostrata*, ecc., t. III, c. xxvii. — It. Opus. *Compendio di dottrine ortodosse intorno la questione del matrimonio dei Chierici maggiori*; quod maxime commendatur apud De Luca, *Annali*, ecc., vol. IX. — Liberius a Jesu, *Controversiæ*, t. V.

excipere, morituris præsto esse, concionari sæpissime, indigentibus occurrere, et alia innumera præstare, quæ nequeunt sociari cum matrimonio.

345. Q. 5. *An cælibatus ecclesiasticus juri naturæ adversetur?*

R. Negative: si cælibatus noster juri naturæ adversaretur, esset quia existit naturæ lex, quæ omnibus et singulis humani generis individuis matrimonium injungit. Atqui hæc lex non existit: — 1. quia alioquin omnes et singuli tam masculi quam fœminæ, tam pauperes quam divites, tam sani quam infirmi, tam idonei sustinendis Matrimonii oneribus quam non idonei; tam servi quam domini, omnes, inquam et singuli, nemine excepto, hac lege obligarentur; — 2. quia si existeret hujusmodi lex, eam sane cognovissent populi per orbem dispersi; eam non ignorassent legislatores, non sapientes, non juris naturalis periti. Sed hoc tantum abest, ut quinimo cælibatus sacri cultores summo semper in honore penes omnes populos habiti sint et laudibus celebrati, ut de Ægyptiis, Indis, Persis, Græcis ac Romanis eruditi ostendunt¹; — 3. si esset contra naturam cælibatus, Christus et Apostoli continentia consilium et exemplum in semetipsis non dedissent; neque Patres et Ecclesia virginitatem adeo laudibus continuo cumularent.

346. Dices 1: *Natura ipsa hominem ad matrimonium inclinât, et eum in finem sexuum diversitatem ordinavit. Dein nemo potest negare immortalitatis desiderium homini a natura inditum: atqui hoc desiderium expleri non potest, nisi per sui reproductionem in filiorum procreatione, in quibus pater vivere quasi pergât. Adde: negare existentiam alicui individuo idem ultimo est ac individuo nato vitam auferre: quod naturæ adversatur.*

R. Ad 1: natura hominem inclinât ad matrimonium; quin peculiarem unicuique individuo illius contrahendi obligationem imponat. Unde omnes quidem possunt, si velint, matrimonium contrahere; sed nemo in particulari ad illud cogitur. Imo fas est eidem renuntiare, maxime si id fiat ob causam publicæ utilitatis, qualis est Religio. — Ad 2: ridiculum est quod desumitur ex immortalitatis desiderio; istud enim respicit vitam propriam, non filiorum, in quibus pater dicitur quidem vivere, sed improprio atque lato sensu². — Ad 3: latum est discrimen inter eum qui natus est, et eum qui necdum ullo modo vivere cœpit: primus jus acquisivit ad conservationem; sed secundus jus illud neque acquisivit, neque etiam illud acquirere potuit.

¹ V. Frassinetti, *Il paradiso in terra nel celibato cristiano*. — Zaccaria, *Dissertazione previa sul celibato tra le nazioni prima di Gesù Cristo*.

² V. Antonius Bianchi, *Il libertinaggio esaminato*. — Milano, 1810. — It. Ségur, *Réponses courtes et familières*, ecc., § 15.

347. Dices 2: *Illud naturali juri adversatur, quod naturæ instinctum extinguere nititur et corporis sanitatem. Atqui talis est cælibatus.* — R. Hanc difficultatem ex physiologia et medicina contra cælibatum multum urgent increduli; sed frustra, cum eos falsitatis arguant physiologi, medici et scriptores præclarissimi. Ostendunt videlicet, ipsa duce experientia, cælibes complures ad decrepitem usque ætatem pervenire, et quidem optime in salute valentes: hoc facti sunt inter ceteros Baco de Verulamio, et ex veteribus ipse Galenus. Imo Brownus celebris medicus anglus in opere, *Errores populares*, demonstrat ex professo cælibatarios, ceteris paribus, diutius vivere quam conjugatos. Et Leonicens doctissimus italus perfectam valetudinem, qua fruebatur ætate annorum 90, ad continentiam referebat¹.

348. Q. 6. *An cælibatus ecclesiasticus societatis bono adversetur?*

R. Cælibatus ecclesiasticus nedum societatis bono adversetur, imo illum mirifice promovet. Et sane illa lex bonum societatis mirifice promovet, quæ familiis perennitatem atque prosperitatem affert, quæ efficit, ut litteræ et artes vehementius excolantur; quæ publicæ beneficentiæ et charitatis instituta multiplicat. Atqui talis est lex cælibatus nostri:

1. *Cælibatus familiis perennitatem atque prosperitatem affert.* Per eam enim legem sacri ministri fiunt ministri publici, a quovis negotio domestico liberi, et concivium suorum utilitati mancipati. Hinc toti ipsi sunt (vel esse debent, si conditioni propriæ velint inhærere) in communicando vim moralem et religiosam hominibus, suadendo, ut genitores familiam recte moderentur; ut filii sint dociles erga parentes; ut conjugati se mutuo amore prosequantur; ut famuli fideles sint, et subjecti ex corde; ut pax domestica omnino servetur, et vitia procul sint. Quæ omnia ad familiarum perennitatem atque prosperitatem maxime influunt: cum porro ex bono familiarum pendeat bonum societatis, patet legem cælibatus ecclesiastici societatis bono mirifice prodesse; — 2. *hæc lex efficit, ut litteræ et artes vehementius excolantur.* Sane ille est longe aptior, qui totus hic esse potest, ac propter præstantissimum vitæ genus quod profitetur, et venerationem et fiduciam et amorem et auctoritatem sibi valet conciliare; quam ille, qui negotiis domesticis detinetur. Atqui talis est cælebs minister; — 3. *publica beneficentiæ et charitatis instituta favet ac multiplicat.* Sunt Ecclesiæ ministri, qui orphanorum, senum, infirmorum et mise-

¹ V. Scotti, *Catechismo medico*, c. xi. — Martini, *Lezioni di fisiologia*, t. X. — It. *Del celibato fisicamente considerato*, Commentario offerto alla classe medico-legale, non che al ceto ecclesiastico. Lucca, 1840.

rorum omnium veluti parentes et refugium habentur¹. Qua vero de causa? certe ob eam præsertim, quod ab omnibus domesticis ac publicis negotiis immunes sint, et nullum in ipsis impedimentum inveniatur charitas Christi, quominus in omnes libere et late diffundi possit. Cælibes Ministri sua vivendi ratione constituuntur mediatores inter egenos et divites, inter potentes et debiles; atque sine ulla suspicione, et facillime in nomine Christi Jesu subsidia sibi valent undique corrogare, quibus indigentium necessitatibus occurrant².

349. Dices 1: *Cælibatus privat societatem civibus innumeris; ergo ejus bono adversatur. Hinc Græci et Romani eum proscripserunt. Hinc Provinciæ Protestantium maxime florent, squalentibus regionibus catholicis.*

R. Multiplex distinguitur cælibatus ratione artis vel finis, vi cujus observatur: alius *militaris*, alius *nauticus*, alius *philosophicus*, alius *famulatus*, alius *libertinus* et *profanus*, alius *religiosus* et *sacer*, de quo hic. Porro si adversariis tantopere cordi est societatis augmentum, cur non insurgunt etiam in cælibatus omnes, a quibus revera innumerorum civium procreatio impeditur; et qui sunt causa tam effrenis libidinis? Ecce in solum Religiosum debacchantur, cujus ministri, si qua ex parte defraudant societatem quibusdam civibus, abunde compensant ex altera promovendo familiarum bonum, litterarum studia, bonarum artium culturam et publicæ beneficentiæ instituta? — Quod pertinet ad Græcos et Romanos, ipsi quidem proscripserunt cælibatum, sed libertinum, quem etiam nos tanquam societatis pestem damnamus. At religiosum summo semper in pretio habuerunt, et honoribus cumularunt, uti ex Henrico Morini ostendit P. Zaccaria. — Est tandem putidum mendacium quod dicitur de florentibus pro-

¹ Ipsa *infantæ asyla*, quæ nunc temporis adeo prædicantur, ab ipsis Ecclesiæ catholicæ ministris, si non nomine, re primitus inventa sunt, videlicet ab archipresbytero mediolanensi *Datheo*, anno 787 (V. Muratori, *Antiq. It.*, diss. xxxvii, t. III). Hoc ipse fatetur Aporti, *Manuale di educazione ed ammassamento per le scuole infantili*. Hinc in Brephotrophio, quod pius ille exererat, hi versus legebantur:

*Sancle memento Deus, quia condidit iste Datheus
Hanc aulam miseris auxilio pueris.*

² V. De Maistre, *Du Pape*, l. III. — Scotti, *Teoremi*, ecc., par. II, teor. vii: Il Sacerdozio adorna e sostiene la società. — Jager, *Le célibat ecclésiastique dans ses rapports religieux et politiques*. — Gotti, *Colloquia theologica-polemica*; item, *La vera Chiesa di Cristo*. — Cobbet, *Storia della riforma protestante*, lett. 4. — Thomasinus, *Vetus et nova Ecclesiæ disciplina*, l. II, cap. lx. — Charvaz, *Guida del catecumeno*, ragionamento ultimo. — Ferraris, *Bibliotheca*, v^o Cælibatus, etc., etc.

vinciis protestantium, et de squalentibus Catholicorum: sola Italia nostra sufficit ad demonstrandum; hæc enim viris ecclesiasticis abundat magis, quam ceteræ mundi partes. Et tamen nemo dixerit eam squallere; ostendit enim clarissimus Balbi noster, Italiam, spectata soli area, ipsos Sinas exsuperare numero incolarum¹.

350. Dices 2: *Utique lex cælibatus est Clericis omnibus convenientissima; sed in legibus ferendis ponderandum est quid valeant humeri, et communis hominum imbecillitas attendenda, nam si spiritus promptus est, caro est infirma: porro ab universo Clero contentia difficiliter sustinetur, cum eroismus sit paucorum; satius ergo erat obstringere episcopos et claustrales; ideo magis quia innumera exurgunt mala ex incontinentia ecclesiasticorum, ut de mediis sæculis (IX-XIV) notum omnibus est. Si itaque comoda incommodis componantur, valde disputabilis est utilitas cælibatus.*

R. Cum Martinet: *Vitia erunt donec homines*²; nec abjiciendæ leges, quia mali iis abutuntur; alioquin de ipsa lege christiani conjugii actum esset: quot enim adulteri, quot conjugicidii! idem currit de ceteris legibus. Neque video quomodo Clericus qui desideria carnis non cohibet tot munitis præsidiiis, tot sustentatus gratiis, possit unius filix hominum amore contineri! Equidem caro est infirma, sed infirmitate carnis major est gratia divina. Neque extemplo ad sacrum ministerium assumuntur homines; sed gradatim in clericali educatione vires suas tentant, quotidianisque insultibus carnis, mundi et diaboli, opponunt scutum Dei, et fortes fiunt ac invincibiles in bello cibo immortalitatis sæpius comedendo, et vinum bibendo germinans virgines; quibus possunt *omnia tela nequissimi ignea extinguere*³.

Re quidem vera hæc non intendentes plures ex angelis Christi quavis ætate, præsertim mediana, cesserunt pressuræ mundi. Sed maxima pars cætus apostolici, conjunctæ petræ immobili super quam ædificata est Ecclesia, semper confidit, nec horrendis mediæ ævi tempestatibus,

¹ V. *Compendio di geografia*. — Bergier, *Dictionnaire*, art. Cælibat. — Opus, *Saggio elementare di diritto pubblico Ecclesiastico*, t. II, p. III, c. II, art. Celibato, in fine. — Liber, *Integer legendus*, ut verbis utar Pii VI, qui inscribitur, *La lega della teologia moderna colla filosofia a' danni della Chiesa di Gesù Cristo svelata*, ecc. Novara, Miglio, p. 77. — *Civiltà Cattolica*, vol. X, ser. I. Del celibato sacro e profanato; et vol. XI: Osservazioni fisico-morali intorno al celibato. — Martinet, *Solution des grands problèmes*; it. *Institutiones Theol.*, t. IV, l. V, a. 5.

² V. Tacitus, *Hist.*, l. IV, c. lxxiv.

³ Eph. vi. — V. *De obligat. Clericorum*; et *de peccatis remedia ad continentiam servandam*.

nec numero nec belluinis ululatibus clericorum incontinentium, nec molitionibus Cæsarum incontinentiæ maxime faventium, unquam adduci potuit, ut filii Dei ingressi ad filias hominum diluvium barbaricæ feritatis cumularent insanabilis corruptelæ diluvio. Et quia Ecclesia latina confidit in Christo, per clerum soli Christo nubentem vicit mundum, vicit barbariem intestinam, et barbariem externam propulsavit. Quid interea græci, qui deliberatione sua in *domo Cæsaris* (in *Trullo*) enervabant divinam hierarchiam *domus Dei vivi* donando uxoribus presbyteros, diaconos, hypodiaconos, et sic episcopis præcedendo ambas manus? Obscurata in Oriente luce mundi, infuscato sole terræ, gradatim cædere cœpit sol christianus bicorni lunæ mahumetanorum; corruptelæ cæsareæ accessit corruptela schismatis; et cum suo clero cæsareo, uxorio, photiano Oriens conculcatus est filii spurcissimi pseudo-prophete, et conculcabitur, donec eo revertatur a quo discessit. Ad rem modernus quidam: « De l'Orient désormais, il ne nous vient plus d'autre lumière que celle du soleil ¹. »

¹ Præstet concludere cum Torricelli: « Dieu vous a donné la terre à peupler, et à moi il me montre le ciel à contempler. Il vous destine à donner des fils à la patrie, et il m'appelle à la sanctifier. Suivez la carrière qu'il vous a ouverte, et ne me troublez pas dans ma vocation avec votre compassion feinte et vos calomnies. Laissez-moi au moins, pour obéir à la voix de Dieu et pour me livrer à ma grande affaire en ce monde, cette liberté que je vous laisse au sein de vos familles, au milieu du tourbillon d'un siècle qui ne songe point au salut. » — Audiendus etiam pro coronide Mislin, *Les saints lieux*: « Les prêtres séculiers du rit arménien catholique peuvent se marier; mais l'état d'abjection et de mépris dans lequel se trouvent les prêtres arméniens schismatiques, par suite d'un tel usage, a contribué à délivrer les catholiques de ces liens. Leur patriarche m'assurait que, parmi tous les prêtres de sa juridiction, deux seulement étaient mariés. »

APPENDIX DE BENEFICIIS ECCLESIASTICIS

CAPUT PRIMUM

DE BENEFICIORUM NATURA, DIVISIONE ET PROPRIETATE

351. Q. 1. *Quomodo Beneficium definitur?*

R. Beneficium ecclesiasticum in se spectatum est *portio bonorum Deo dicatarum adjuncta officio ecclesiastico legitime erecto, ac perpetuo subsistenti*. Respectu vero Beneficiarii communiter definitur beneficium ecclesiasticum: *Jus perpetuum competens Clerico legitime instituto percipiendi fructus ex bonis ecclesiasticis propter officium spirituale, auctoritate ipsius Ecclesiæ constitutum*. Dicitur: 1. *jus*, id est vera potestas quæ duplex est: alia exercendi muneris spiritualis; alia fructus ecclesiasticos percipiendi; — 2. *perpetuum*, non solum ex parte sui, cum bona ecclesiastica alienari non possint; sed etiam ex parte Clerici cui confertur, cum ad ejusdem vitam sit perduraturum¹; — 3. *competens Clerico*; cum nonnisi Clericus ad ministeria ecclesiastica exercenda deputari valeat²; oportet tamen ut hoc jure ab ipsa Ecclesia vestiatur, ut rite illo fungi possit³, et ideo additur *legitime instituto*; — 4. *percipiendi fructus*; neque enim Beneficiarii sunt domini Beneficiorum, sed tantum administratores et usufructuarii; — 5. *ex bonis ecclesiasticis*, quæ nempe ad Ecclesiam pertinent, sive uti ab ipsa acquisita, sive uti eidem a fidelibus consecrata; — 6. *propter officium spirituale*; ab Ecclesia non aluntur Clerici, ut oñentur; sed ut officiis spiritualibus, quibus manciantur, sedulo incumbant, ex quo

¹ C. *Præcepta* XII, dist. LV. — ² Cad. *Ex litteris* VI de *transact.*

³ Cap. *Cum ad nostram* VII de *institutionibus*. — V. Ferraris, vº *Beneficium*.